

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาระดับภาวะซึมเศร้าและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะซึมเศร้าของเด็กวัยรุ่นใน อำเภอสตึก จังหวัดชลบุรีจากปัจจัยได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรสของบิดามารดาการเห็นคุณค่าในตนเอง ความผูกพันในครอบครัว ความผูกพันใกล้ชิดกับเพื่อน และภาวะอ่อน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1-6 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ 3 อำเภอสตึก รวม 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนสิงห์สมุทร โรงเรียนสตึกวิทยาคม โรงเรียนพลูตาหลวงวิทยา และโรงเรียนชุมชนบ้านบางเสร่ ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2549 จำนวน 377 คน ผลการศึกษาได้นำเสนอในรูปคำบรรยายประกอบตาราง โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลและลักษณะครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 ภาวะซึมเศร้าของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะซึมเศร้าของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการรวบรวมข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์สถิติทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for Social window Version 11.0) ได้ผลจากการวิเคราะห์ ซึ่งสามารถนำมาอธิบายในรายละเอียดได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปและลักษณะครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ผลการเรียนเฉลี่ย ความคิดเกี่ยวกับรูปร่าง ของตนเอง การเห็นคุณค่าในตนเอง ความผูกพันในครอบครัว ความผูกพันใกล้ชิดกับ เพื่อน และภาวะฮวัน

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน) ($n = 377$)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	179	47.5
หญิง	198	52.5
อายุ		
12 ปี	48	12.7
13 ปี	125	33.2
14 ปี	66	17.5
15 ปี	16	4.2
16 ปี	37	9.8
17 ปี	56	14.9
18 ปี	27	7.2
19 ปี	2	0.5
$(\bar{X} = 14.4, S.D. = 1.9)$		
ระดับการศึกษา		
มัธยมศึกษาปีที่ 1-3	244	64.7
มัธยมศึกษาปีที่ 4-6	133	35.3
ผลการเรียนเฉลี่ย		
ระดับ 0.01-2.00	75	19.9
ระดับ 2.01-3.00	190	50.4
ระดับ 3.01-4.00	112	29.7
$(\bar{X} = 2.1, S.D. = 0.7)$		

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน) (n = 377)	ร้อยละ
รูปร่าง		
สมส่วน	172	45.6
ผอม	77	20.4
ค่อนข้างผอม	23	6.2
อ้วน	31	8.2
ค่อนข้างอ้วน	74	19.6
ระดับการเห็นคุณค่าในตนเอง		
ต่ำ (10-20 คะแนน)	6	1.6
ปานกลาง (21-30 คะแนน)	169	44.8
สูง (31-40 คะแนน)	202	53.6
รวม	377	100
ระดับความผูกพันในครอบครัว		
ต่ำ (12-28 คะแนน)	18	4.8
ปานกลาง (29-44 คะแนน)	171	45.4
สูง (45-60 คะแนน)	188	49.8
รวม	377	100
ระดับความผูกพันใกล้ชิดกับเพื่อน		
ต่ำ (12-28 คะแนน)	12	3.2
ปานกลาง (29-44 คะแนน)	220	58.4
สูง (45-60 คะแนน)	145	38.4
รวม	377	100
ภาวะอ้วน		
น้อยกว่าปกติ (BMI น้อยกว่า 20.0)	249	66.1
ปกติ (BMI = 20.0-24.9)	105	27.8
มากกว่าปกติ (BMI มากกว่า 24.9)	23	6.1
รวม	377	100

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 377 คน เป็นเพศชายร้อยละ 47.5 เพศหญิงร้อยละ 52.5 ส่วนใหญ่ มีอายุ 13 ปี ร้อยละ 33.2 กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มากที่สุดร้อยละ 64.7 มีผลการเรียนเฉลี่ยในภาคการศึกษาที่ผ่านมาอยู่ในระดับ 2.01-3.00 มากที่สุด ร้อยละ 50.4 และคิดว่าตนเองมีรูปร่างสมส่วนมากที่สุดร้อยละ 54.6 ส่วนด้านปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะซึมเศร้าพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับสูงเป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 53.6 ด้านความผูกพันในครอบครัวอยู่ในระดับสูงเป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 49.8 ด้านความผูกพันใน ครอบครัวอยู่ในระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 58.4 และภาวะอ่อนอยู่ในระดับน้อยกว่าปกติ เป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 66.1

ตารางที่ 2 จำนวน ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะครอบครัวได้แก่ สถานภาพสมรส ของบิดามารดา อาชีพของบิดา มารดา สถานภาพทางเศรษฐกิจ การพักอาศัย

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน) (n = 377)	ร้อยละ
สถานภาพสมรสของบิดามารดา		
อยู่ด้วยกัน		
หย่าร้าง/ แยกกันอยู่	253	67.1
บิดาหรือมารดาเสียชีวิต	96	25.5
รวม	28	7.4
	377	100
อาชีพของบิดา		
รับราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจ	177	46.9
ค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว	53	14.0
เกษตรกร	4	1.1
รับจ้าง	102	27.1
อื่นๆ	41	10.9
รวม	377	100

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน) (n = 377)	ร้อยละ
อาชีพของมารดา		
รับราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจ	38	10.1
ค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว	129	34.3
เกษตรกร	5	1.3
รับจ้าง	117	31.0
อื่น ๆ	88	23.3
รวม	377	377
สถานภาพทางเศรษฐกิจ		
ขัดสน	29	7.7
มีพอใช้	266	70.6
มีเหลือเก็บ	82	21.7
รวม	377	100
การพักอาศัย		
บิดา มารดาจริง	249	66.0
บิดา หรือมารดาเลี้ยง	42	11.2
ญาติ	29	7.7
อื่น ๆ	57	15.1
รวม	377	100

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าลักษณะครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง บิดามารดามีสถานภาพสมรสอยู่ด้วยกันมากที่สุด ร้อยละ 67.1 บิดามีอาชีพรับราชการ/ รัฐวิสาหกิจมากที่สุด ร้อยละ 46.9 มารดามีอาชีพค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัวมากที่สุด ร้อยละ 34.3 ในด้านเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่างพบว่า มีเงินพอใช้มากที่สุด ร้อยละ 70.6 และอาศัยอยู่กับบิดามารดาจริงมากที่สุด ร้อยละ 66.0

ส่วนที่ 2 ภาวะซึมเศร้าของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 3 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับคะแนนของภาวะซึมเศร้า

ระดับของภาวะซึมเศร้า	จำนวน (คน) ($n = 377$)	ร้อยละ	$\bar{X}$	S.D.
ไม่มีภาวะซึมเศร้า (0-11 คะแนน)	117	31	7.6	2.8
มีภาวะซึมเศร้า (11-54 คะแนน)	260	69	20.3	6.6
เล็กน้อย (12-15 คะแนน)	67	17.8	13.5	1.2
ปานกลาง (16-20 คะแนน)	91	24.1	18.0	1.3
รุนแรง (21-54 คะแนน)	102	27.1	26.8	5.7
รวม	377	100	16.4	8.2

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างไม่มีภาวะซึมเศร้าร้อยละ 31 มีภาวะซึมเศร้า ร้อยละ 69 แบ่งเป็นกลุ่มที่มีภาวะซึมเศร้าเล็กน้อยร้อยละ 17.8 มีภาวะซึมเศร้าปานกลางร้อยละ 24.1 และมีภาวะซึมเศร้ารุนแรงร้อยละ 27.1 รวมกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนภาวะซึมเศร้าเฉลี่ย 16.4 (S.D. = 8.2)

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะซึมเศร้าของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง เพศ อายุ สถานภาพสมรสของบิดามารดา การเห็นคุณค่าในตนเอง ความผูกพันในครอบครัว ความผูกพันใกล้ชิดกับเพื่อนและภาวะอ้วน กับภาวะซึมเศร้า

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	P - value
เพศ	.025	.313
อายุ	.053	.153
สถานภาพสมรสของบิดามารดา	.037	.238
การเห็นคุณค่าในตนเอง	-.590	.000
ความผูกพันในครอบครัว	-.500	.000
ความผูกพันใกล้ชิดกับเพื่อน	.071	.083
ภาวะอ้วน	.001	.496

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่าการเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์กับภาวะซึมเศร้ามากที่สุด โดยมีความสัมพันธ์ทางลบ ($r = .590$) รองลงมาคือความผูกพันในครอบครัว ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางลบ ($r = .500$) โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตารางที่ 5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวทำนายกับตัวทำนาย โดยแสดงในรูปเมทริกสหสัมพันธ์ (Correlation Matrix)

ตัวทำนาย	การเห็น คุณค่าใน ตนเอง	ความผูกพัน ในครอบครัว	ความผูกพัน ใกล้ชิดกับ เพื่อน	ภาวะฮวัน เพลส	อายุ	สถานภาพ สมรสของ บิดามารดา	
การเห็น คุณค่าใน ตนเอง	1.000						
ความผูกพัน ในครอบครัว	-.517***	1.000					
ความผูกพัน ใกล้ชิดกับ เพื่อน	-.101*	.001	1.000				
ภาวะฮวัน เพลส	.017	-.017	-.061	1.000			
อายุ	-.122**	-.098*	-.127**	-.027	1.000		
สถานภาพ สมรสของ บิดามารดา	.035	-.040	.057	.141**	-.002	1.000	
	.005	.122**	-.025	-.014	.060	-.044	1.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

** มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)

*** มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$)

จากการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวทำนาย พบว่า ตัวทำนายมีความสัมพันธ์กันเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) จำนวน 7 คู่ โดยมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวทำนาย ตั้งแต่ .09 - .51 และไม่มีตัวทำนายคู่ใดที่มีความสัมพันธ์กันเองสูงกว่า .75 ดังนั้นตัวทำนายทุกตัวสามารถนำไปวิเคราะห์เพื่อหาอำนาจในการร่วมทำนาย ภาวะซึมเศร้าของวัยรุ่นได้โดยไม่เกิดปัญหา ตัวทำนายมีความสัมพันธ์กันเองสูง (Multicollinearity) ตามข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2539)

ตารางที่ 6 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ระหว่างตัวทำนายกับตัวแปรตาม คือ ระดับภาวะซึมเศร้าของวัยรุ่น

ตัวทำนาย	R^2	$R^2 \text{ change}$	b	SE	$Beta$	t
ขั้นที่ 1						
- การเห็นคุณค่าในตนเอง	.348	.348	-1.132	.080	-.590	-14.148***
ขั้นที่ 2						
- การเห็นคุณค่าในตนเอง			-.869	.090	-.453	-9.667***
- ความผูกพันในครอบครัว	.400	.052	-.253	.045	-.265	-5.669***
ค่าคงที่ (a) = 54.179						
Overall $F = 324.62***$						
*	$p - \text{value} < .05$					
**	$p - \text{value} < .01$					
***	$p - \text{value} < .001$					
R^2	ค่าสัมประสิทธิ์ทำนาย					
$R^2 \text{ change}$	ค่าการเปลี่ยนแปลงของค่าสัมประสิทธิ์ทำนาย					
b	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยปกติ					
$Beta$	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน					
SE	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน					
Overall F	ค่าเอฟรวม					

จากตารางที่ 6 พบว่าการวิเคราะห์พหุคูณแบบขั้นตอนเพื่อหาตัวแปรที่มีอำนาจการทำนายภาวะซึมเศร้าของวัยรุ่น ได้ผลดังนี้

ขั้นที่ 1 ตัวทำนายที่เข้าสมการการถดถอยพหุคูณ แบบขั้นตอนอันดับที่ 1 การเห็นคุณค่าในตนเอง สามารถทำนายภาวะซึมเศร้าของวัยรุ่น ได้ร้อยละ 34.8 ($R^2 = .348$)

ขั้นที่ 2 เมื่อเพิ่มตัวทำนาย ความผูกพันในครอบครัว เข้าในสมการพบว่าสามารถร่วมกันทำนายภาวะซึมเศร้าของวัยรุ่น ได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 40 ($R^2 = .400$)

ดังนั้น การเห็นคุณค่าในตนเอง และความผูกพันในครอบครัว เป็นปัจจัยร่วมกันทำนาย

ภาวะซึมเศร้าของวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) โดยการเห็นคุณค่าในตนเองเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะซึมเศร้าสูงสุด รองลงมาได้แก่ ความผูกพันในครอบครัว มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (β) เท่ากับ $-.453$ และ $-.265$ ตามลำดับ ซึ่งตัวทำนายทั้งสองที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับภาวะซึมเศร้าและสามารถร่วมกันทำนายภาวะซึมเศร้าของวัยรุ่น ได้ร้อยละ 40

จากข้อมูลดังกล่าว สามารถนำมาเขียนสมการพยากรณ์ ดังนี้

1. สมการทำนายในรูปคะแนนดิบ คือ

$$Y = a + b_1x_1 + b_2x_2 + b_3x_3 + \dots + b_nx_n + e$$

$$= 54.19 - .869 (x_1) - .253 (x_2)$$

2. สมการทำนายในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z = -.453 (x_1) - .265 (x_2)$$

โดยที่

Y = ระดับภาวะซึมเศร้าของวัยรุ่นในรูปคะแนนดิบ

a = ค่าคงที่

b_1 = ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการเห็นคุณค่าในตนเอง

b_2 = ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของความผูกพันในครอบครัว

x_1 = ตัวแปรการเห็นคุณค่าในตนเอง

x_2 = ตัวแปรความผูกพันในครอบครัว

Z = ระดับภาวะซึมเศร้าของวัยรุ่นในรูปคะแนนมาตรฐาน

ดังนั้น สมการถดถอยพหุคูณในการทำนายภาวะซึมเศร้าที่ได้จากการทำนายของวัยรุ่น

จากสมการทำนายในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

ระดับภาวะซึมเศร้า = $-.453$ (การเห็นคุณค่าในตนเอง) $-.265$ (ความผูกพันในครอบครัว)

จากสมการ หมายความว่า วัยรุ่นที่มีภาวะซึมเศร้า คือผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ และมีความผูกพันในครอบครัวน้อย